

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Рада молодих учених університету

Матеріали
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
**«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

27 квітня 2019 року

Вип. 46

Збірник наукових праць

Переяслав-Хмельницький – 2019

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ВЫСШЕЕ УЧЕБНОЕ ЗАВЕДЕНИЕ
«Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет
имени Григория Сковороды»

Совет молодых ученых университета

Материалы
Международной научно-практической интернет-конференции
**«ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ»**
27 апреля 2019 года
Вып. 46

Сборник научных трудов

Переяслав-Хмельницкий – 2019

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2019. – Вип. 46. – 666 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Базалук О.О. – доктор філософських наук, професор

Воловик Л.М. – кандидат географічних наук, доцент

Дашкевич Є.В. – кандидат біологічних наук, доцент (Білорусь)

Доброскок І.І. – доктор педагогічних наук, професор

Євтушенко Н.М. – кандидат економічних наук, доцент

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Руденко О.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Садиков А.А. – кандидат фізико-математичних наук, доцент (Казахстан)

Склярєнко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Халматова Ш.С. – кандидат медичних наук, доцент (Узбекистан)

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій.

©Автори статей

©Рада молодих учених університету

©ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Материалы Международной научно-практической интернет-конференции «Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации»: Сб. науч. трудов. – Переяслав-Хмельницкий, 2019. – Вып. 46. – 666 с.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор исторических наук, профессор, академик НАПН Украины

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Базалук О.А. – доктор философских наук, профессор

Воловик Л.М. – кандидат географических наук, доцент

Дашкевич Е.В. – кандидат биологических наук, доцент (Беларусь)

Доброскок И.И. – доктор педагогических наук, профессор

Кикоть С.Н. – кандидат исторических наук (ответственный секретарь)

Евтушенко Н.М. – кандидат экономических наук, доцент

Руденко О.В. – кандидат психологических наук, доцент

Садыков А.А. – кандидат физико-математических наук, доцент (Казахстан)

Скляренко О.Б. – кандидат филологических наук, доцент

Халматова Ш.С. – кандидат медицинских наук, доцент (Узбекистан)

Сборник материалов конференции вмещает результаты научных исследований научных сотрудников, преподавателей высших учебных заведений, докторантов, аспирантов, студентов по актуальным проблемам гуманитарных, естественных и технических наук.

Ответственность за грамотность, аутентичность цитат, достоверность фактов и ссылок несут авторы публикаций.

©Авторы статей

©Совет молодых ученых университета

©ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий
государственный педагогический
университет имени Григория Сковороды

2. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В.Т.Бусел. – Київ, Ірпінь.: Перун, 2005. – 1728 с.
3. Курочкина И.Н. Современный этикет и воспитание культуры поведения у дошкольников / И.Н. Курочкина. – М.: МГУ, 2001. – 224 с.
4. Особливості виховання культурно-гігієнічних навичок у дітей раннього та молодшого дошкільного віку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://okhtyrka-strumochok.sumy.sch.in.ua/metodichna_storinka/konsultacii/metodichni_rekomendacii_schodo_vihovannya_v_doshkilnikiv_kulturno-gigiyenichnih_navichok_pid_chas_izhi/
5. Особливості формування харчової поведінки дітей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svitloforchuk.ck.ua/?p=977>
6. Островская Л.Ф. Беседы с родителями о нравственном воспитании дошкольников / Л.Ф. Островская. – М.: МГУ, 1987. – 240 с.
7. Панкеев И. Энциклопедия этикета. Правила поведения в обществе и дома / И. Панкеев. – М.: МГУ, 1996. – 192 с.

УДК 37.013.43

Світлана Кондратюк, Олена Ставська
(Київ, Україна)

РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІКТ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті висвітлено проблему формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку засобами ІКТ в умовах сучасного інформаційного суспільства. Проаналізовано існуючі ресурси ІКТ щодо розвитку окремих складових мовленнєвої компетентності. Розглянуто питання використання сучасних інформаційних технологій з урахуванням репрезентативних типів сприймання старшого дошкільника.

Ключові слова: мовленнєва компетентність, дошкільний вік, інформаційне суспільство, ІКТ, репрезентативні типи сприймання.

The article deals with the problem of formation of speech competence of children of preschool age by means of ICT in the conditions of modern information society. The existing ICT resources for the development of individual components of speech competence have been analyzed. The issues of using modern information technologies with consideration of representative types of perception of the senior preschool child are considered.

Key words: language competency, preschool age, information society, ICT, representative types of perception.

Постановка проблеми. За сучасних умов глобалізації суспільства, що стрімко розвивається внаслідок підвищення масової інформаційної культури, велику увагу необхідно приділяти вихованню мовної особистості, яка є носієм ідентифікації нації, тобто такої, яка володіла б усіма виражальними засобами рідної мови, була б спроможна вільно виражати власні позиції, логічно та послідовно висловлювати свої думки, судження та переконання, пояснювати їх і доводити, зберігати народну культуру. Саме тому виникає потреба в оновленні змісту, вдосконаленні форм, методів і технологій навчання та розвитку мовлення дітей дошкільного віку новими інформаційними засобами, адже у цьому віковому періоді закладається основа майбутньої культури нації, що формується засобом мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У звіті Всесвітнього економічного форуму (2016 р.) «Нове бачення освіти: сприяння соціальному та емоційному навчанню за допомогою технологій» (New Vision for Education: Fostering Social and Emotional Learning

through Technology) зазначено, що у XXI ст. діти потребують значно більшого, ніж традиційного академічного навчання, вони повинні отримати ґрунтовні знання щодо використання технологій для спілкування, в подальшому уміння розв'язувати проблеми, що є частиною завдань мовленнєвого та емоційного навчання. В документі наголошується на важливому значенні мовленнєво-емоційного навчання і ролі інформаційно-комунікаційних технологій у його забезпеченні [1].

Системне запровадження ІКТ в дошкільній освітній галузі, суттєво розширює можливості вихователя, оптимізує управлінські процеси, таким чином формуючи у вихованців закладу дошкільної освіти важливі для сучасного інформаційного суспільства компетентності.

Реформування дошкільної освіти вимагає від вихователів й інших педагогічних працівників застосовувати ІКТ не тільки під час ігрового навчання, а й для ефективного здійснення мовленнєво-педагогічної, виховної та іншої роботи з дітьми дошкільного віку. Щоб ефективно і педагогічно виважено використовувати ІКТ, особливо в умовах ЗДО, необхідно мати спеціальні та універсальні знання та навички, створювати для дошкільнят оптимальні умови для розкриття їх здібностей, творчого потенціалу, задоволення інтелектуальних потреб, спираючись на особистісно-орієнтований підхід, для формування мовленнєвої компетентності, починаючи ще з дошкільного віку.

Дослідження мовленнєвої компетентності особистості розглянуті в наукових працях: Н. М. Бібік, Н. В. Гавриш, Т. І. Поніманської, та ін. Проблеми формування мовленнєвої компетентності дошкільнят розглянуто у наукових публікаціях: С. І. Данилейко, О. В. Галакової, О. Л. Кононко, О. В. Проценко, С. Б. Серякової та ін. Особливості здійснення різних аспектів мовленнєво-педагогічної роботи з дітьми дошкільного віку розкрито у наукових роботах: О. А. Баранової, В. І. Березан, О. Б. Будник, М. М. Ворник, В. П. Вовк, Л. В. Зімакової, С. А. Литвиненко, Ю. І. Пастир, О. В. Сороки та ін.

Проблемою впровадження ІКТ у навчальний процес закладів освіти висвітлено у наукових працях: В. Ю. Бикова, А. М. Гуржія, М. І. Жалдака, С. Г. Кондратюк, М. П. Лещенко, С. П. Паламар, О. В. Співаковського та ін. Зокрема, особливості використання ІКТ у ЗДО розглянуто у наукових працях таких закордонних учених: К. Бурден (K. Burden), Л. Скотт (L. Scott), Дж. Медовс (J. Meadows), С. Mohamed, М. Леаск (M. Leask), С. Логан (S. Logan), Х. Лой (H. Lowe), А. Руле (A. Rule), А.-К. Свеннсон (A.-K. Svensson), С. Юні (S. Younie) та ін. Дослідження пов'язані із використанням мультимедійних засобів навчання у відповідних закладах проводили: В. В. Лапінський, Ю. О. Жук, О. П. Пінчук, О. М. Соколюк та ін. Опис практичного досвіду застосування мультимедійних засобів у ЗДО знаходимо в працях В. М. Андрієвської, Н. В. Олефіренко, О. О. Литвиненко, О. І. Шиман та ін.

Водночас аналіз наукового доробку дозволяє зробити висновок про відсутність ґрунтовних досліджень щодо використання інформаційних засобів для розвитку мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку, а також щодо підготовки вихователів ЗДО до цього процесу. Так у розглянутому вище науковому доробку є малодослідженими наступні питання: 1) підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗДО (вихователів, директорів, психологів, керівників гуртків тощо) до використання ІКТ технологій у професійній діяльності; 2) використання ІКТ технологій педагогічними працівниками ЗДО (вихователями) для формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку з урахуванням особливостей сприймання оточуючого світу; 3) створення оптимальних умов для розвитку мовленнєвої компетентності у старших дошкільників засобами ІКТ технологій тощо. Вважаємо, що ці питання є актуальними і потребують подальшого їх наукового дослідження.

Виокремлення аспектів проблеми, які ще недостатньо вивчені. Узагальнюючи теоретичний і практичний доробок щодо формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку, зазначаємо, що недостатньо розробленими залишаються питання підготовки педагогічних працівників ЗДО до використання ІКТ у формуванні мовленнєвої

компетентності дітей дошкільного віку в умовах ЗДО, що супроводжується загостренням *суперечностей* між:

- наявним рівнем розвитку ІКТ та їх недостатнім практичним впровадженням у навчально-виховний процес ЗДО;
- потребою гармонізації процесу формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку у сучасному інформаційному просторі та недостатністю спеціально розроблених для цього методик із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій;
- доцільністю використання зазначених технологій у формуванні мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку і потребою у координованих діях у цьому питанні вихователів, керівників гуртків, батьків, психологів тощо;
- між потребою вдосконалення мовленнєво-педагогічної діяльності з дітьми старшого дошкільного віку та недостатністю методик застосування ІКТ у формуванні їхньої мовленнєвої компетентності.

Оскільки мовленнєва компетентність передбачає сформованість фонетичної, лексичної, граматичної, діалоногічної складових, ми спробували проаналізувати існуючі ресурси ІКТ щодо розвитку окремих її складових. Зазначимо, що лексична складова з використанням ІКТ представлена найширше, натомість фонетична та граматична - частково, представлені а діалоногічна взагалі обділена увагою розробників ІКТ засобів.

Формулювання мети статті. Метою статті є розкриття особливості розвитку мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами ІКТ в умовах сучасного інформаційного суспільства.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих результатів. Слід зазначити, що поняття «компетенція», «компетентність» у психолого-педагогічних джерелах не мають однозначного визначення, а найчастіше трактуються з позицій, властивих певній науковій сфері. Означені поняття у своїй основі мають латинське «*competens*», що означає: досягаю, відповідаю, підходжу. Відповідно компетенція – це приналежність по праву, коло повноважень якогось органу чи особи; коло питань, у яких дана особа володіє знаннями і досвідом, а компетентність – володіння компетенцією, обізнаність з певного питання.

Компетенція визначається як внутрішні, потенційні, приховані психологічні новоутворення (знання, уявлення, програми (алгоритми) дій, системи цінностей і відношень), що потім виявляються у компетентностях людини як актуальні, діяльнісні прояви. Компетентності спеціальним шляхом набуваються у процесі навчання і дають змогу людині визначити, тобто ідентифікувати і розв'язувати незалежно від контексту проблеми, характерні для певної сфери діяльності. Компетентний – освічений у певній галузі; той, хто має право за власними знаннями чи повноваженнями будь-що виконувати або вирішувати.

У науковій літературі до поняття компетентності зазвичай включають спеціально структуровану систему знань, умінь, навичок і ставлень, які набуваються людиною у процесі навчання. Зміст поняття «компетентність» включає не лише когнітивний, технологічний компоненти, а й мотиваційний, етичний, поведінковий. Щодо співвідношення понять «компетенція» і «компетентність» найчастіше дотримуються такої думки: компетенція складає певний потенціал, ресурс, здатність особистості, а компетентність – це актуальні прояви компетенції у певному виді діяльності, суспільному житті тощо. [2]

Стосовно виховання дітей дошкільного віку передусім використовується термін «життєва компетентність». Відповідно до сучасних вимог дошкільник виступає як часточка великого, плинного, суперечливого, складного життя. Найголовнішим для педагога (вихователя ЗДО, тощо) і батьків є необхідність виростити дитину здатну самостійно існувати й розвиватися; навчити адекватно реагувати на різні події, вчинки, якості, досягнення, знаходити в ньому своє місце в світі. О. Кононко зазначає, що для того, щоб на етапі дошкільного дитинства закласти основи компетентності як інтегральної особистісної характеристики, необхідно почати з чіткого визначення змісту цього поняття, усвідомлення

своїй відповідальності за наявність – відсутність у дитини зазначеної властивості, добору адекватних методів її виховання в умовах дошкільного закладу.

За А. Богуш, компетентність дошкільника – це комплексна характеристика особистості, яка вбирає в себе результати попереднього психічного розвитку: знання, вміння, навички, креативність (здатність творчо вирішувати завдання: складати творчі розповіді, малюнки і конструкції за задумом), ініціативність, самостійність, самооцінка, самоконтроль. Компетентність має вікові характеристики, які розглядаються як орієнтовні показники розвитку особистості на кожному віковому етапі. У мовленнєвій діяльності слід розрізняти мовну і мовленнєву компетенції, а в мовленнєвій – лексичну, фонетичну, граматичну, діалогологічну та комунікативну. [3]

Мовна компетенція – це засвоєння і усвідомлення мовних норм, що склалися історично у фонетиці, лексиці, граматиці, орфоєпії. Семантиці, стилістиці та адекватне їх застосування в будь-якій людській діяльності у процесі використання певної мови. Мовна компетенція – це інтегроване явище, що охоплює цілу низку соціальних здібностей, знань, умінь, навичок, стратегій і тактик мовної поведінки, установок задля успішного здійснення мовленнєвої діяльності в конкретних умовах спілкування.

Мовленнєва компетентність – це вміння адекватно й доречно користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри, прохання тощо), використовувати для цього як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності.

Означені види компетентності формуються в процесі навчально-мовленнєвої діяльності, проте для формування культури мовленнєвого спілкування замало лише навчально-мовленнєвої діяльності, тому важливо передбачити завдання з виховання культури мовленнєвого спілкування і з художньо-мовленнєвої діяльності.

Мовному розвитку дітей у народній дидактиці надається найбільшого значення, це – складний психологічний процес, що не зводиться до простого відтворення дитиною почутої мови. Він визначається мірою сформованості знань, умінь та навичок дитини і виявляється в соціальній та інтелектуальній активності у колі дорослих та однолітків.

Оволодіваючи мовленням, вивчаючи мову, дитина засвоює систему знань, суспільно прийняті норми поведінки, «оволодіває наукою і мистецтвом жити серед інших». Мовленнєва компетентність – це вміння адекватно й доречно користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри, прохання тощо), використовувати для цього як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності. Дитина повинна бути здатною користуватися рідною мовою як засобом мовленнєвої взаємодії у товаристві людей, знаходити своє місце серед них, розуміти їх і бути зрозумілим, узгоджувати власні бажання з намірами інших учасників.

Для успішного мовленнєвого розвитку важливе значення має вся життєдіяльність дітей, що дає змогу вправляти їх у спілкуванні. Оптимальний рівень мовленнєвої компетентності дошкільників досягається створенням розвивального мовленнєвого середовища, у якому діти перебувають.

Пріоритетами для розвивального середовища мають бути спілкування, обговорення, мовленнєво-творча діяльність, роздуми вголос без остраху помилитися чи мати іншу думку, ніж дорослий. Неможливо створити уніфіковане середовище, яке за змістом і формою задовольнить кожну дитину. Тому розвивальним є те середовище, яке пристосовується до природного темпу кожної дитини, де кожен має право і обов'язок бути собою. Мовленням дитина оволодіває в процесі спілкування під час різних видів діяльності. Проте, повсякденного спілкування для становлення мовленнєвої компетентності недостатньо. Саме на міні-заняттях, в яких домінують гра і спілкування, вихователь систематично та послідовно формує у дітей мовленнєві уміння та навички, які закріплюються при спілкуванні дітей під час різних видів діяльності в повсякденному житті. На міні-заняттях з мовленнєвого спілкування діти не стільки засвоюють матеріал про навколишній світ, скільки вправляються в мовленнєвій діяльності. Зосереджується увага на практичному засвоєнні дітьми норм

рідної мови, формуванні навичок розповідання та переказування. Міні-заняття з мовленнєвого спілкування проводяться у всіх вікових група з підгрупами дітей та індивідуально (Природне довкілля, Предметно-ігрове довкілля, Соціальне довкілля, Середовище власного «Я»).

Так у шість років показники мовленнєвої компетентності дитини передбачають: наявність у словнику 3,5- 4 тисячі слів, знання прислів'їв, приказок, фразеологізмів, уживання їх у нестимульованому мовленні; надання оцінки правильності мовлення, спостереження і виправлення граматичних помилок у мовленні однолітків, своєму власному та дорослих; складання описових розповідей різного типу відповідно структури (сюжетно-описових, сюжетних розповідей за малюнками, з власного досвіду, за зразком та планом вихователя; переказування знайомих художніх текстів різної складності й композиції за планом вихователя та за частинами; будування діалогів на запропоновані теми; правильне вимовляння всіх звуків (як голосних, так і приголосних) рідного мовлення; знання і промовляння в різному темпі скоромовок; визначення кількості звуків у слові, місця звука в слові (перший, другий, останній); виділення голосних та приголосних звуків; користування схемою звукового аналізу слів; поділ слова на склади, виділення наголошеного складу та ін. [3]

Наприкінці дошкільного віку в дітей формується пізнавальна функція мовлення, яка планує і регулює практичні дії дитини. Результати мовленнєвого розвитку дитини в дошкільні роки дають можливість їй легко засвоювати програму навчання в школі. Різні сторони мовлення дитини вдосконалюються впродовж її шкільного навчання.

Характеризуючи сучасний період розвитку суспільства, варто відзначити вплив на нього інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ), які входять у всі сфери діяльності людини, забезпечуючи цим поширення інформації в суспільстві, створюючи глобальний інформаційний простір. Нова система освіти в Україні орієнтується на включення у світовий інформаційно-освітній простір. Відбуваються істотні зміни в педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу, причиною цього є нові корективи в змістових частинах технологій навчання, адже вони мають відповідати сучасним технічним можливостям і сприяти поступовому включенню дитини в інформаційне суспільство.

В. Вембр, Г. Кузьминська, Н. Морзе стверджують, що включення інформаційних технологій, ґрунтуючись на ідеї збагачення дитячої діяльності й самого навчально-виховного процесу, дає позитивні результати тоді, коли мультимедіа входить у життя дитини через конструювання, гру, художню та інші види діяльності, лише за умови впровадження науково обґрунтованих комп'ютерно зорієнтованих засобів розвитку дитини [4].

Варто зазначити, що застосування ІКТ досить ефективно в навчально-виховній роботі з дітьми, ІКТ робить видимим те, що неможливо побачити неозброєним оком, демонструє будь-які процеси й ситуації в довкіллі. Мультимедійні презентації покращують процес сприймання та запам'ятовування інформації через унаочнення, яскраві образи. Все це дає змогу вихователю самостійно й творчо скомпонувати весь навчальний матеріал, враховуючи особливості конкретної вікової групи, добираючи теми так, щоб домогтися максимально позитивного результату заняття, спостереження, бесіди.

О. Волкова вказує, що одним із найдоречніших напрямів використання інформаційних комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті вважають застосування мультимедійних можливостей комп'ютерної техніки. Ці ІКТ-засоби розкривають нові шляхи активізації процесу навчання через покращення наочності та поєднання логічного й образного способів засвоєння інформації. Інтерактивність технологій надає широкі можливості для реалізації особистісно зорієнтованих моделей навчання [5].

Р. Савченко дає таке визначення мультимедіа: «Це поєднання спеціальних апаратних засобів і програмного забезпечення, що дозволяє на якісно новому рівні сприймати, обробляти і надавати різну інформацію: телевізійну, звукову, анімаційну, текстову, графічну тощо» [6].

Але в жодному з досліджень ми не знайшли обґрунтування того, як, коли, для якої дитини який з типів ІКТ технологій доречно використати.

Дані ЮНЕСКО резюмують, що коли людина дивиться, вона запам'ятовує 25% видимої інформації, коли слухає – 15% мовної інформації, коли слухає й дивиться – 65% усієї інформації.

Вихователі застосовують у навчально-виховному процесі дошкільників мультимедійні технології як аудіовізуальний засіб, що впливає на різні органи чуття.

Мультимедійну презентацію безперечно варто вважати зручним і дієвим способом представлення інформації за допомогою комп'ютерних програм. Вона поєднує в собі динаміку, зображення та звук – ті основні чинники, які ефективно утримують увагу дитини дошкільного віку. Так, вплив одночасно на два найважливіші органи сприймання – зір і слух – дає змогу досягти найпозитивнішого результату в навчально-виховному процесі.

Вчені виділяють такі позитивні сторони застосування слайдових комп'ютерних презентацій:

- полісенсорне сприйняття матеріалу;
- використання мультимедійного проектора та проекційного екрану уможливило демонстрацію будь-яких об'єктів у значно більшому виді;
- об'єднання аудіо-, відео- й анімаційних ефектів у єдину презентацію сприяє ефективному засвоєнню інформації;
- сприяння активізації зорових функцій, розвиток окомірних можливостей дошкільника;
- презентації зручні для виведення інформації в роздруковому вигляді з великим шрифтом як роздавальний матеріал для занять із дітьми дошкільного віку [7].

Доведено, що дитина сприймає інформацію на суб'єктивному рівні, і це сприйняття є індивідуальним [8]. Можна впливати на індивідуальність сприйняття дитини, тим самим змінюючи цей процес. Завдяки цьому можна максимально вплинути на ставлення дитини до реальності, інших людей і самої себе, що сприятиме налагодженню продуктивної, ефективної взаємодії з навколишньою дійсністю.

Вчені (О'Коннор, Дж. Сеймор [9], Боденхаммер Б., Холл М. [10] та ін.) розрізняють різні репрезентативні типи сприйняття, кожен із яких ґрунтується на певних особливостях усвідомлення інформації тільки їй властивим способом, що активізує відповідні механізми поведінки. Розглянемо різні репрезентативні типи сприймання.

Візуальний тип сприймання ґрунтується на сприйнятті зорових образів. Будь-який досвід запам'ятовується візуалами у формі картин й образів, адже, коли доводиться тривалий період когось слухати, чути мовлення інших людей, вони починають нудьгувати, а сам шум нерідко тривожить їх.

Спілкуючись із такими людьми, потрібно надавати своєму мовленню візуальний супровід. Доведено, що візуалами є 60% усіх людей. У процесі спілкування з людьми цього типу бажано не обмежувати простір для огляду того місця, де вони знаходяться [10].

Аудіальний тип базується на сприйнятті звуків. Представники цього типу сприймають і запам'ятовують інформацію через звукові форми. Аудіал багато говорить, чітко викладаючи думки, при цьому його мовлення імпульсивне. Спілкуючись з аудіалом, необхідно дбати про грамотність і точність власного міркування. Аудіалами є близько 20% усіх людей [11].

Кінестетичний тип сприймання ґрунтується на тактильному каналі інформації. Такі люди (кінестетики) потребують тактильного контакту. Спілкуючись, кінестетик говорить повільно. До цього репрезентативного типу сприйняття належить близько 20% людей. У більшості кінестетиків спостерігається сповільненість дій. Щоб спонукати їх до активності, часто потрібно проявити фізичний контакт, а в процесі спілкування рекомендовано знаходитися щодо людей цього типу на незначній відстані.

Дигітальний репрезентативний тип ґрунтується на суб'єктивно-логічному сприйнятті й осмисленні. Діяльність людей, які належать до цього типу сприйняття (дигітали), відбувається на метарівні свідомості. Цей тип містить у собі дані, отримані через візуальний,

аудіальний і кінестетичний потоки інформації. До категорії дигіталів належить лише незначний відсоток людей. Крім перерахованих вище, існують також і два інші репрезентативні типи – це *олфакторний* (нюховий) і *дегустаторний* (смаковий). До цього типу сприйняття належать переважно люди, позбавлені слуху чи зору [10].

Людей, які характеризуються одним типом сприйняття, практично не існує. Залежно від того, яка інформація сприймається на певний момент, людина може усвідомити інформаційний факт візуально, а до другого – підійти з позиції аудіала і навпаки. Важливо те, що саме промовляє людина, відтворюючи власний досвід. Це дає змогу простежити, які процеси відбуваються в її свідомості під час репрезентації інформації. Будь-який репрезентативний тип безпосередньо пов'язаний із мовленням. Слова, які найчастіше використовує людина під час розмови, породжені відчуттями, і відображають рівень сприйняття інформації. Ці мовні одиниці називаються предикатами. Уміле використання предикатів сприяє більш швидкому процесу розуміння іншої людини [9].

Незважаючи на те, що людина сприймає будь-яку інформацію за допомогою всіх репрезентативних типів сприймання, один із них вона використовує набагато частіше й інтенсивніше, ніж всі інші. Саме цей тип називається провідним. Для того, щоб визначити, який саме тип домінує, існує кілька дієвих методів, що ґрунтуються на аналізі мовленнєвої діяльності. Важливо навчитися визначати основну закономірність, якої дотримується людина у власних висловленнях. Ефективнішим є вміння зіставляти ці предикати з фізіологічними проявами, характерними для кожної із систем. За цих умов визначити репрезентативний тип сприймання можна буде більш аргументовано, а ймовірність точності визначення суттєво збільшиться. Психологи й педагоги доводять, що на особистість та психіку її здійснюють найефективніший вплив здібності, здатності [8]. Кожен вихователь має враховувати, що більшість людей – візуали, новонароджені діти – кінестетики і лише з віком набувають ознак інших репрезентативних типів сприйняття інформації. Педагог, який усвідомлює цю специфіку сприйняття інформації, спілкуючись з дітьми, має використовувати такі методи впливу, що діють на людей із візуальним та кінестетичним репрезентативними типами: використовувати в мовленні більше образних висловів, наводити яскраві приклади, створювати в уяві дошкільнят картини тих подій, фактів, людей, про які розповідає, та обов'язково використовувати заохочувальні прийоми. І саме в цьому ІКТ не лише ефективні як засіб розвитку інтересу до навчання в дошкільників – вони розкривають широкі можливості візуалізації навчання в дошкільному навчальному закладі, сприяють особистісно-орієнтованому підходу до кожної дитини, дозволяють розвивати усі типи сприйняття та сприяють розвитку різних сторін особистості через усебічний вплив.

Висновки. Отже, враховуючи провідний канал сприйняття кожної дитини та вікові особливості (схильність до кінестетичного типу сприйняття), вихователь може дібрати максимально ефективні для розвитку мовлення старшого дошкільника ІКТ технології, що забезпечать високий рівень сприйняття та емоційне ставлення до мовленнєвої діяльності. Такий висновок переконує нас у необхідності розробки методики розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами ІКТ технологій з урахуванням репрезентативного типу сприйняття оточуючого світу, провідною ідеєю якої буде підвищення рівня мовленнєвої компетентності, інтересу до рідної мови, формування бажання розвивати власні можливості у старшого дошкільника.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Коваленко В.В. Використання web-орієнтованих і мультимедійних технологій у формуванні соціальної компетентності молодших школярів // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук – Київ: 2018. – 25 с.
2. Гончаренко А.М. Розвиток мовленнєвої компетентності старших дошкільників: навч.-метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у Світі» / А.М. Гончаренко. – К. : Світич, 2018. – 160 с.

3. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до семи років / А.М. Богуш. – К.: ВД «Слово», 2014. – 376 с.
4. Морзе Н. В. Інформатика / Н.В. Морзе, В.П. Вембр, О.Г. Кузьминська. – Київ : Школяр, 2009. – 23 с.
5. Волкова Е. А. Мультимедиа технологии : уч.-метод. пособ. / Е. А. Волкова. – Нижний Тагил : НТГСПИ (ф) РГППУ, 2016. – 100 с.
6. Савченко Р.А. Засоби мультимедіа у формуванні музично-педагогічної компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти / Р.А. Савченко // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. – 2014. – Вип. 23. – С. 134–136.
7. Мультимедійні технології в середній освіті [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/31692/> – Назва з екрану.
8. Боденхамер Б. НЛП-практика / Б. Боденхамер, М. Холл. – Санкт-Петербург : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2007. – 136 с.
9. Загальна психологія : підруч. для студ. вузів / С. Д. Максименко, В. О. Зайчук, В. В. Клименко. – Вінниця : Нова Книга, 2004. – 704 с.
10. О'Коннор Дж. Введение в нейролингвистическое программирование / О'Коннор Дж., Сеймор Дж. – Челябинск : Версия, 2003. – 197 с.
11. Кондратюк С. Г. Особливості сприймання художнього твору учнями 5-6 класів на уроках української літератури крізь проблему домінантного типу пізнання світу / С. Г. Кондратюк // Укр. літ. в загальноосвіт. шк. – 2007. – № 12. – С. 19–23.

*Оксана Корнілова
(Київ, Україна)*

МАТЕМАТИЧНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ОДНА ІЗ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Сьогодні українська освіта розпочала системну трансформацію, головна мета якої – нова висока якість освіти на всіх рівнях: від початкової школи – до закладів вищої освіти. Впровадження системи Нової української школи (НУШ) диктує європейський вектор розвитку нашого суспільства.

Міністерством освіти і науки України запропоновано кардинально новий підхід до поступового подолання наявних прогалин в освітньому середовищі. Концептуальні засади реформування середньої освіти представлено у проекті «Нова українська школа». Розбудова Нової української школи – це довготермінова реформа, яка розпочалася в 2016 році. Її реалізація передбачає 3 фази: перша фаза (2016–2018 рр.); друга фаза (2019–2022 рр.); третя фаза (2023–2029 рр.) [1].

Поміж багатьох завдань, що постають перед НУШ, можна виділити й проблему математичної грамотності учнів, адже це одна з компетенцій Нової української школи.

Власне компетенція – це сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що є заданими до відповідного кола предметів і процесів та необхідними для якісної продуктивної дії стосовно них. А, освітня компетенція за А. Дахінім – це рівень розвитку особистості учня, пов'язана з якісним опануванням змісту освіти.

Завданням учителя є вмiле поєднання та формування в молодших школярів усіх компетенцій для розвитку особистості та якісного опанування змісту освіти. А сюди входять:

- Ціннісно-сміслова компетенція пов'язана з ціннісними уявленнями учня, його здатністю до орієнтування в житті, усвідомлення свого місця в ньому, до ухвалення рішень.
- Загальнокультурна компетенція – це коло питань, у яких учень має бути добре обізнаним, мати знання та досвід певної діяльності.